

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Exponitur celebre testimonium D. Thomæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

sum, & cooperationem impediende, ac tollente potentiam ad oppositum, ut Manichæi quos impugnat, olim docebant. Non vult tamen excludere antecedentiam & efficaciam adjuvantem, quæ non tollat potentiam ad oppositum, sed nostrum faciat liberè operari arbitrium, qualem D. Augustini, & S. Thomæ Discipuli docent.

137 Addunt aliqui cum Janenio in concordia, & Lippomano in præfatione ad catenam, Græcos Patres, præsertim Chrysostomum, cautè admodum legi debere circa materiam de gratia (non quòd fuerint Pelagiani, ut Vazquez existimat) sed quia cum nondum esset exortus Pelagius, neque hæc controversia discussa, & aliunde Manichæi negantes liberum arbitrium, ipsis negotium facerent; in laudem liberi arbitrii multa dixerunt, quæ piè explicanda sunt. Unde Augustinus de prædest. Sanctorum cap. 14. *Quid igitur opus est ut eorum scrutentur opuscula, qui prorsusquam ista hæresis oriretur, non habuerunt necessitatem in hoc difficili ad solvendum questione versari? quod procul dubio facerent, si respondere talibus cogerentur. Unde factum est, ut de gratia Dei quid sentirent, breviter quibusdam scriptorum suorum locis, & transcurter attingerent: immorarentur verò in eis quæ adversus alios inimicos Ecclesiæ disputabant.*

138 Ad primum verò Augustini testimonium, respondetur S. Doctorem ibidem loqui de voluntate humana, quatenus mala est, ac devians à regulis morum; sub qua ratione non est à Deo, sicut omnis potestas, quæ cum ex se bona sit, ab illo est. Et ita clarè seipsum explicat ibidem, subdens: *Mala quippe voluntates ab illo non sunt, quoniam contra naturam sunt quæ ab ipso est. Et supra cap. 5. Deus non est author omnium voluntatum, nam non est dator mala voluntatis. Eodem modo intelligendum est aliud testimonium desumptum ex libro de spiritu & littera, loquitur enim etiam ibi de mala voluntate, ut patet ex verbis istis quæ subjungit: Alioquin etiam peccatorum, quod absit, author est Deus, si non est voluntas nisi ab illo: quoniam mala voluntas jam sola peccatum est.*

Ad alium locum ex libro tertio de libero arbitrio, respondetur quod quæcumque causa est voluntatis, si non possit ei resisti, nec potentia antecedente, nec consequente, sine peccato ei ceditur. Secus autem, si ei possit resisti, potentia antecedente, seu in sensu diviso. Quo pacto possumus resistere, seu dissentire divino decreto, & motioni ejus, ut docent Thomistæ cum Sancto Præceptore quæst. 23. de verit. art. 5. ad 3. ubi hæc scribit. *Quamvis non esse effectus divine voluntatis non possit simul stare cum divina voluntate, tamen potentia desciendi effectum, simul stat cum divina voluntate. Non enim ista sunt impossibilia: Deus vult istum salvari, & iste potest damnari: sed ista sunt impossibilia, Deus vult istum salvari, & iste damnatur. Quòd nihil clarior & expressius in favorem nostræ sententiæ dici potest.*

Addo quod, D. Augustinus ibi apertissime loquitur de causa violenta, & cogente: sic enim incipit illud capitulum 18. *An forte violentia causa est voluntatis, & cogit invitum?* Divinum autem decretum, quamvis efficacissimum, nullam coactionem aut violentiam infert, sed fortiter & suaviter movet, & ita agit nos, ut agamus, & liberè, ac voluntariè consentiamus, &

ut inquit ipsemet Augustinus; *In ipsi hominum cordibus operatur, non ut homines, quod fieri non potest, nolentes credant, sed ut volentes ex nolentibus fiant.*

S. II.

Exponitur celebre testimonium D. Thomæ.

Objiciunt tertio quidam Recentiores testimonium D. Thomæ quod vocant irrefragabile & insolubile, eoque putant S. Doctorem, apertè & disiectè, decretum prædeterminationis, & physicam prædeterminationem excludere, & veluti jugulare. Sumitur hoc testimonium ex 2. libro sententiarum dist. 39. quæst. 1. art. 1. in corpore, ubi de nostra voluntate sic dissentit. *Ipsa autem potentia voluntatis, quantum in se est, indifferens est ad plura: sed quod determinat exeat in hunc actum vel in illum, non est ab alio determinatum, sed ab ipsa voluntate. Quid apertius (inquit Petrus à S. Joseph) dici poterit ad excludendam prædeterminationem physicam, non video. Nam S. Doctor, conceptus verbus docet, voluntatem nostram se determinare ad volendum hoc vel illud; & pariter negat eam ad hoc ab alio determinari. At quo ille iudicio hoc posterius negaret, si nihilominus existimaret voluntatem non posse in aliquem actum erumpere, nisi præiudicio Deo determinatam. Hoc sanè perinde esset, ac si ad contradictoria simul vera esse profiteretur.*

Huic testimonio quod Recentiores illi adeo magnificant, & extollunt, multipliciter responderi potest. In primis dico, in textu D. Thomæ non legi, *Non est ab alio DETERMINANTE* (sic scribit & refert Petrus à S. Joseph) sed non est ab alio DETERMINATE. Quæ duo valde diversa sunt, ut consideranti patebit. Primum enim quamcumque determinationem extrinsecam à voluntate decreta excludit. Secundum verò solum significat, illam non determinari ad unum per modum naturæ, sicut agentia naturalia; sed ad unum per modum libertatis (id est sub indifferentia objectiva iudicii, & retinendo potentiam ad oppositum) ut ejus conditio, & natura exposcit.

Respondeo secundò, D. Thomam ibi apertè loqui de determinatione voluntatis ad malum, quæ non est ab alio, sed à sola voluntate, quæ cum sit primum deficiens, & primum se determinans ad malum, non potest à quocumque alio, ad illud determinari. Et quòd iste sit verus & legitimus sensus D. Thomæ, patet ex titulo illius articuli, in quo quaeritur: *Utrum in voluntate possit esse peccatum?* & concludit affirmativè, probatque ex discrimine quòd reperitur inter voluntatem creatam & agentia naturalia. *Quod enim, inquit, voluntas determinatè exeat in hunc actum, vel in illum, non est ab alio determinatè, sed ab ipsa voluntate: Sed in naturalibus actibus progreditur ab agente, sed tamen determinatio ad hunc actum non est ab agente, sed ab eo quod agenti talem naturam dedit, per quam ad hunc actum determinatum est. Unde concludit: Quòd si aliquis defectus sit in actu voluntatis, ipsi in culpam & peccatum imputatur; & ita relinquatur quòd in voluntate potest esse peccatum, quantum ad actum ejus. Loquitur ergo S. Doctor de determinatione voluntatis ad malum, & ad peccatum, quæ non est ab alio determinatè, vel determinante, sed à sola voluntate creata, quæ est primum liberum deficiens, & primum ad malum se*

determinans. Ex quo etiam inferit articulo sequenti, peccatum non esse in alijs parentibus a voluntate, nisi ut ab illa imperantur.

Respondeo tertio, quod si D. Thomas intendit loquari de omni determinatione voluntatis, etiam ad bonum, intelligendum est quod voluntas a nullo extrinseco agente determinetur, quod non sit causa ipsius voluntatis, & motus, hanc enim causam semper excipit, ut patet ex 3. libro contra Gent. cap. 88. & 1. p. quart. 83. art. 1. ad 3. & quest. 105. art. 4. ad 1. & 1. mo ipse Scotus, quamvis in pluribus D. Thomae adveseretur, tamen in hoc principio cum illo convenit: nam in 4. dist. 49. quest. 6. **S**. *Quæ ergo, hæc scribit: Contra naturam voluntatis determinari a causa inferiori, quia hoc ipso modo superior. Non est autem contra naturam ejus determinari a causa superiori.* Quæ verba non possunt intelligi de determinatione solum morali, cum non sit contra naturam voluntatis a causis inferioribus moraliter moveri & determinari. Item docet in 1. dist. 39. quest. 3. *Viso de contrarietate.* Unde Henricus de Villegas controv. 12. part. disp. cap. 2. pro nostra sententia refert non solum Scotum, sed etiam plures ejus discipulos: videlicet Lychemum, Mayronem, Bafelic, Rubionem, Castronovum, & alios. Et Gabriel in 1. dist. 33. quest. unica cap. 2. adducens opinionem Scoti, dicit ex ejus sententia, quod voluntas divina, quæ est prima regula contingentiam, prius natura determinat contingentiam, quam intellectus divinus intelligat illa esse futura. Quo nihil clarius dici potest ad excludendam libertatem mediam.

Ad id vero quod addit Petrus à S. Joseph, nimirum quod alicerere voluntatem creatam seipsam determinare, & docere illam non posse in aliquem actum erumpere, nisi prius à Deo determinetur, idem est ac duo contradictoria simul vera esse profiteri. Respondeo hoc aperte falsum esse, & doctrina D. Thomae omnino contrariam. Nam S. Doctor 1. p. quest. 105. art. 4. secundo loco sibi objicit: *Deus non potest fieri quod contradictoria sint simul vera: hoc autem sequetur, si voluntatem moveret, nam voluntatem movere ex se, est non moveri ab alio: Ergo Deus non potest voluntatem movere.* Cui argumento sic respondet. *Ad secundum dicendum, quod moveri voluntate, est moveri ex se, id est a principio intrinseco, scilicet illud principium intrinsecum potest esse ab alio principio extrinseco, & sic moveri ex se, non repugnat quod movetur ab alio.* Item docet quest. 3. de malo art. 2. ad 4. his verbis: *Cum liberum arbitrium movet seipsum, non excluditur quin ab alio moveatur, a quo habet hoc ipsum quod seipsum movet.* Unde Petrationis 3. contra Gent. cap. 89. Potest aliquid determinari ab alio ad effectum, & tamen habere illud in sua potestate: eo quod causa prima movet nam, quamque causam secundam ad suum effectum, secundum conditionem ipsius causa secunde, causam eam non potentem deficere, sic ad suum effectum determinat, ut ipsum necessario absolute producat. Causam autem que deficere potest, ira determinat, ut tamen absolute deficere possit in producendo. Non ergo repugnat quod liberum arbitrium à Deo tanquam à causa prima, & primo libero, primoque determinante determinetur, & se determinet ut causa proxima suæ operationis, & ut secundum liberum, ac secundum determinans. Sicut nulla est implicancia, quod generatio plantæ sit simul à Sole & cælo, ut primo generante

Tom. 1.

& alterante, & terra tanquam à secundo generante, illi subordinato, ut alibi exposuimus.

Ex his facile intelliges & expones plura alia D. Thomae testimonia, in quibus dicit, quod *Determinatio actionis & finis in potestate liberi arbitrii constituitur. Quod homo non esset liberi arbitrii, nisi ad eum determinatio sui operis pertineret, & similia, quæ inutiliter congerit, & accumulatur Petrus à S. Joseph in suo opusculo.* Nam in his locis S. Doctor solum intendit declarare, quod electio & determinatio actionis est in potestate liberi arbitrii, tanquam secundi liberi, & secundi determinantis, ac proinde non excludit subordinationem, & dependentiam à motione & determinatione primi liberi, primiq; determinantis, sed potius illam includit; imò & clarè explicat in ipso eodem loco quem citat præfatus Author, scilicet in 2. sent. dist. 25. quest. 1. art. 2. ad 3. nam postquam dixit, quod *Determinatio actionis & finis in potestate liberi arbitrii constituitur*, subdit: *Vnderemanet sibi dominium sui actus, LICET NON ITA SICUT PRIMO AGENTI.* Quæ ultima verba (quæ ex industria omisit egregius ille D. Thomae defensor) aperte mentem ejus declarant, & significant, voluntatem creatam habere quidem dominium in suos actus liberos, ratione cujus electio & determinatio actionis & finis, est in ejus potestate: illud tamen non est supremum, sed subjectum, & subordinatum primo & absoluto Dei domino, ac proinde indigere ejus motione, & applicatione. Unde ibidem ait: *Deus in liberum arbitrium hoc modo agit, ut illi virtutem agendi ministrat, & ipso operante, liberum arbitrium agat.* Quibus verbis, necessitatem concursus prævii, ad hoc ut liberum arbitrium se ad agendum determinet, non obscure significavit. Nam per concursum simultaneum, Deus non agit in liberum arbitrium, sed tantum cum libero arbitrio; quia talis concursus non est influxus in causam, sed in operationem, & effectum.

Ex dictis etiam facile convellitur præcipuum Adversariorum fundamentum, desumptum ex eo quod de ratione causæ liberæ est, seipsam ad agendum determinare, ac proinde illi repugnat à Deo prædeterminari. Facile enim respondetur, quod de ratione causæ liberæ est seipsam determinare, eo modo quo libera est. Si enim sit primum liberum, & à quocumq; alio independentem, debet seipsam per se primum, & independentem à quocumq; alio determinare. Si verò sit tantum secundum liberum, & alteri in suis electionibus, & actibus liberis essentialiter subordinatum, & ab eo totam suam libertatem participet, debet quidè seipsam determinare, sed dependentem à motione & determinatione alterius cui subordinatur. Unde D. Thomas 1. part. quest. 19. art. 3. ad 5. hoc statuit discrimen inter primum & secundum liberum, & inter voluntatem divinam & creatam, quod *voluntas creata, cum sit ex se congens, oportet quod determinetur ab aliquo exteriori ad effectum: sed voluntas divina, quæ ex se necessitatem habet, determinat seipsam ad voluntati ad quod habet habitudine non necessariam.* Sicut ergo de ratione causæ efficientis non est quod sit prima, sed quod efficiat, licet moveatur ab alia priori, ut patet in igne, & cælo. Ita non est de ratione liberi, ut seipsum determinet, sed ut se determinet juxta suam naturam; ita quod si fuerit primum liberum, ut est Deus, determinet se primo: si verò fuerit secundum tantum liberum, quale

quale est nostra voluntas, determinet se secundariè, & dependenter à motione & determinatione primi. Unde Benedictus Pererius, Societatis Jesu, quem Possévinus virum ingentis eruditione & perspicuitate refertum appellat, lib. 8. de causis cap. 9. hæc scribit: Licet voluntas nostra nihil operetur nisi mota & determinata à Deo, quia tamen movetur ab ipso convenienter natura sua, & ut natura sua apta est moveri, hoc est non necessario, sed libere, ideo verè dicitur, vereque est libera: si enim voluntas ista moveretur à Deo, ut non se moveret ipsa ad agendum, nec ipsa se ad agendum determinaret, omnis prospectò meriti & demeriti, & libertatis ratio funditus tolleretur: sed quia Deus eam sic movet, ut ipsa nihilominus simul etiam seipsam moveat, & per suam determinationem se determinet ad agendum hoc vel aliud, ob eam causam meritò appellatur, & est verè libera: non enim intelligendum est voluntatem esse liberam omnino, ita ut à nullo pendeat, nullique subiciatur; hæc enim libertate solum Deum liberum esse agnoscimus, quippe qui sit omnino liber, à nullo dependens, & nullius indigens, sufficiens sibi ad omnia. Hæc autem libertas nulli creatura convenire potest, ratio enim cujuslibet creaturae necessariam & inseparabilem continet dependentiam à Creatore tam in existendo quam in omni operatione.

146 Confirmatur: Idem est voluntatem liberè se determinare ad aliquem actum, & habere dominium illius: Sed voluntatem habere dominium sui actus, non tollit quod Deus habeat illud prius & excellentius; cum sit universalis dominus omnium. Sicut quod Vassallus, vel Feudatarius habeat dominium utile in fundum, non tollit vel impedit, quin Rex vel Dominus habeat in illum, supremum & perfectum dominium: Ergo quod voluntas liberè se determinet ad aliquem actum, non tollit quin à Deo, ut primo libero, & à supremo ejus dominio, prædeterminetur.

147 Alia S. Doctoris testimonia, quæ Petrus à S. Joseph in prædicto opusculo nobis objicit, exactè discutientur, ac dilucidè exponuntur in Tractatu de actibus humanis, disp. 6. art. 2. §. 12. Argumenta verò ex Dei sanctitate, & hominis libertate desumpta, art. sequenti §. 9. & sequentibus, & in Tractatu de prædestinatione disp. 6. quæ erit de concordia libertatis cum divina providentia & prædestinatione, proponuntur ac diluuntur. Interim placet hic inserere Reverendissimi Patris Magistri Hyacinthi Libelli, olim Romæ in Conventu Fratrum Prædicatorum super Minervam, Theologiæ Professoris, nunc Sacri Palatii Magistri, egregium discursum relatum à Caramuele in sua Theologia fundamentali, in expositione Thesium de scientia Dei, Thesi 3. quo præfatus Magister solidè & perspicuè demonstrat, cum decretis, & prædefinitionibus divinis, coherere arbitrii nostri libertatem, & præcipuum Adversariorum fundamentum, nimirum quod omnis suppositio antecedens, tollit arbitrii nostri libertatem, prorsus infringit. Verba ejus sunt.

148 Argumenta que probant cum scientia Dei in decreto Thomistico fundata non coherere libertatem, ac proinde ea solvere, hanc enim provinciam sibi assumit ille qui hoc eodem anno materiam de volunta-

A te Dei, divinisque prædefinitionibus tradit. Dup- hic tantum volo facere. Primum est, aliqua, que mihi singularia videntur, & que toti huic materia magnum lumen accendant, adducere. Secundum, vos docere, à quoniam S. Thomas acceperit, aut à quo principio quodammodo subsuratus fuerit suam concordiam decreti, scientia, voluntatis, prædefinitionis, & oratio, & auxilii efficacis, propositæ una parte, & libertatis ex alia, que tanto plausu accepta fuit, & ante Molinam nemo extiterit, qui illi non subscripserit.

Circa primum, jam scitis scientiam Dei, divinisque prædefinitionibus & decreta antecedere tum in re, tum in intentione, quemlibet usum humane libertatis, & hinc ab Adversariis nos fortissime urgeri, quomodo scilicet possimus libertatem sartam & tellam conservare; cum omnis necessitas, que oritur ex aliqua antecedente, absoluta, cogens, & libertati inimica esse videatur S. Thomas huic, qua videtur victa difficultas, clarè & profundè responderet, necessitatem ortam ex antecedente, cui subditur non solum substantia actus, sed etiam modus libertatis, non esse necessitatem cogentem, sed solventem libertatem. Hoc à me vobis sæpius narratum, repetitum, & exaggeratum intellexistis.

Igitur quod intendo facere in presenti, est declarare hoc punctum, quia cardo est istius controversiæ. Datur aliquam suppositionem, cum qua non sit possibilis compositio actus oppositi, ita certum est, ut ne ipsi oves divinum decretorum disfireantur; eam esse suppositionem actus liberi, ipsi quoque concedunt: suppositivum quod voluntas operetur, non potest non operari. Hanc autem suppositionem non ledere libertatem idè dicunt, quia est consequenter orta, scilicet ex actus quem ego meâ voluntate pono; quod si oriretur ex alio quo quod à meâ voluntate non dependeret, tantum abest ut libertatem conservaret, quin eam potius perderet, & funditus eradicaret. Hoc supposito.

Interrogo Adversarios, cur impossibilitas ponens aliud extremum pro aliquo tunc, orta ex suppositione consequente libertatem, non ledat libertatem: Omnes uno ore respondent, idè non ledere libertatem, quia est effectus libertatis; unde potius illius signum est quam corruptela. Igitur, si datur aliqua suppositio, que non sit effectus, sed causa libertatis, eam potius edificabit, quam destruet, ex ipsis enim terminis contrahitur, quod sicut implicat, quod illud quod sequitur libertatem, eam perdat; ita implicat, quod illud quod libertatem antecedit, & est causa illius, illam perdat; causa enim non destruit effectum suum, sed producit; est enim in terminis ipsis repugnantia, ostendere quod suppositio antecedens causat libertatem, & quod eam exterminet.

Ex quo ulterius sequitur, necessitatem ortam ex tali suppositione dici jure merito consequentem; unde ex suppositione antecedente oritur ex parte altera extremæ necessitatis consequens: in quo sanè hallucinant contrarii, licet nobis perspicuum, & ab omni dubitatione alienum esse videatur, quod partim supra explicavi, partim modo declarabo. Etenim necessitas orta ex suppositione antecedente, cui subditur libertas actus, est orta ex ipsa libertate actus, siquidem est orta ex causa, prout reduplicative causante libertatem; nemo autem dubitare potest, quod id quod oritur ex causa, ut actu causante, non oriatur etiam ex effectu: sicut quia Sol ut actu indurans limum, dicitur explicans limum, nemo dubitare potest, quod explicatio limi, ut reduplicative talis, à limi induratione aliquo modo dependeat.

Quam nego dependentiam supra vocari dependentiam

dentiam à libertate objective accepta, non à libertate A
excitativa posita; & hoc consequentia sufficit, ad hoc
libertas integra servetur: quòd si sedulo medita-
rentur adversarij, facilius intelligerent, & se nostrà
prædeterminatione difficultatibus obrui non quererent,
sed inquam, considerarent, præscientia h & præde-
terminationem esse causam libertatis, originantem
libertatem, factricem, effectricem, & operatricem li-
bertatis, non minus ac ipse actus sit effectus libertatis,
ergo utas à libertate, ab illa factus, & veluti opera-
tus produci.

Idem hoc dicent adversarij, difficultatem nostram
seorsim considerent: quòd possit dari aliquid antecedens,
quod liberam libertatem causans, ipsos non inficiari;
quod tamen illud tanquam verum admittatur,
sed prædeterminationem quòd prædeterminationem aut præscien-
tiam potius quam destruat libertatem, in ea sup-
ponere se dicunt herere, nec eos illam capere, aut à
illis capere posse existimant.

Imò ergo cum ipsis æquale periculum suscipimus,
quod sic declaro. Fuit aliquorum opinio quæ com-
muniter Metaphysicis rejiciunt, non dari libertatem in
actu secundo, sed omnem actum secundum habere ne-
cessitatem essendi libertati adversariam. Si ergo pro-
prie contendant illius omnium calculo damnata opi-
nionem Authores, omnem necessitatem strangulare li-
bertatem; nonne statim ad implicentiam, quæ est in
hoc quod necessitas ex ipsa libertate oriatur, tanquam
ad sacrum æzylum confugient? Quomodo ergo fieri
possit, ut non intelligant, quàm rationabiliter nos cum
argumentis illorum arguemur, quibus probant necessita-
tem nostram esse inimicam libertati, ad implicentiam
ipsi quoque manifestam, quæ est in hoc quod præscien-
tia causat libertatem, veluti ad inviolabile æzylum re-
sistantur:

Imò quòd possit Deus infallibilitatem provenientem
in voluntate sua præscientiâ, illâ à libertate constitue-
re, ex Adversariorum principis aliâ ratione confir-
ma. Docet Suarez, quem plerique Patres Societatis
scimus in Metaphysica disp. 19. sect. 3. posse dari
libertatem naturalem motionem, quâ, stante indifferen-
tia prædicta, ita à Deo voluntas abripiatur, ut jam in ul-
teram contradietionis partem, non liberè, sed omnino
necessariò feratur quod reperit etiam in opusculis li-
bro de auxili. cap. 2. num. 12. quod ipse hac ratione
respondit. Cum in voluntate libera duplex sit potestas
(ad volendum scilicet, & non volendum) neutra earum
est infinita virtutis & efficacia: Ergo in utraque
potestati superari à Deo superiori agente, qui est infinita
virtutis & efficacia: Ergo stante adhuc & perseverante
indifferentia judicii, potest à Deo ita moveri &
voluntas nostra, quatenus habet potestatem vo-
lentis, ut sit propositus impotens ad resistendum, nec pos-
sit modo utriusque potestate, quam habet ad no-
landum: Ergo tunc in tali actu non erit usus li-
bertatis, etiam si facultas in se sit libera, & obje-
ctum ita sit propositum, ut necessitatem non inse-
rat. Hanc rationem bene tenete, & videte quale ar-
gumentum pro nostra Schola verissima doctrina su-
mar.

Et sic discurrete. Secundum prædictam Suarez, vi-
do distinctam opinionem, Deus potest à voluntate au-
ferre libertatem, eam ad alteram partem contradietio-
nis determinando; quia facultas quam habet volun-
tas ad utrumlibet, est finita, & consequenter à divina
virtutis efficacia superabilis: at similiter facultas, quam
habet voluntas ad operandum fallibiliter, est finita: Ergo
potest ab efficacia divine virtutis superari. Sicut
ergo per hanc fieri potest, ut voluntas in alteram par-
tem naturalem necessitate flectatur; ita per eandem
fieri poterit, ut in eandem partem, salvâ libertate, in-
fallibiliter inclinetur.

Quod si contendant hoc fieri non posse, ab essentia-
lem connexionem, quæ est inter modum fallibiliter
operandi, & liberè operandi, ex qua connexionem ori-
tur ut non possit Deus, illâ à libertate, voluntatem
inclinare ad infallibiliter operandum: dicatis sta-
tim, quòd licet libera facultas agendi & non agendi,
sit finita, tamen est necessariâ, & essentialiter annexa
indifferentia judicii, ut nequeat Deus indifferentiam
objectivam & judicii conservare, quin facultatem ad
utrumlibet potentia libera conservet; siquidem fa-
cultas libera voluntatis ad agendum, nil aliud est,
quàm ipsissima potentia voluntatis, ut commotans ob-
jectum indifferenter propositum: Igitur, vel dicen-
dum est, quòd casum suum contra nos Suarez, ejus-
que sectatores non probent; vel si probant, quod effi-
caciâ ex eodem principio nos colligamus, efficaciam
præcedentem esse libertatis amicam, & contuberna-
tem; quod jam satis à nobis manifestatum esse arbi-
tramus. Hæc Pater Libelli, vir Caramuelis
judicio acutissimus.

Alterum quod idem Author demonstrat, à
quo nimirum S. Thomas hunc modum conciliandi libertatem cum Dei præscientia, &
divinorum decretorum causalitate acceperit, in Tractatu de prædeterminatione refere-
mus. Disp.
6. a. 2
§. 2.

ARTICULUS IV.

An peccata ita subsint divine providentiæ, ut
etiam subsiciantur ejus causalitati?

§. I.

Premittitur quod apud omnes est certum.

EXTRA dubium est, peccata aliquo modo sub-
jici divine providentiæ: Primò quidem,
quia Deus ordinat peccata, ut si saltem secun-
dum se nihil conferant universi perfectioni,
conferant, saltem ordine suo. Sic pauci
tamen ad ejus harmoniam & suavitatem con-
ducunt, si debito modo dissonantur, & certis
quibusdam intervallis fiant. Sic etiam umbra
conferunt picturæ, & macula pulchritudini fa-
ciei. Unde egregiè Augustinus libro imperfecto
de Genesi ad litteram, cap. 5. Non dicimus (inquit)
Deum fecisse tenebras, quoniam speciem ipsam Deus fe-
cit, non privationes quæ ad nihilum pertinent: quas ta-
men ab eo ordinatas intelligimus, cum dicitur. Et divi-
sit Deus inter lucem & tenebras Genes. 5. Ne vel ipse
privationes non haberent ordinem suum, Deo cuncta
regente atque administrante: sicut in cantando inter-
positiones silentiorum certis & moderatis intervallis,
quamvis vocum privationes sint, bene tamen ordinan-
tur ab iis qui cantare sciunt, & suavitati universæ
cantilene aliquæ conferunt. Et umbra in picturis emi-
nentiora quæque distinguunt: ac non specie, sed ordine
placent. Nam & vitiorum nostrorum non est auctor
Deus, sed tamen ordinator est, cum eo loco peccatores
construit, & ea perpeti cogit qua merentur. Ad hoc
valet quod oves ponuntur ad dexteram, hiedi autem ad
sinistram. Quædam ergo & facit Deus & ordinat, quæ-
dam verò tantum ordinat. In hos & facit & ordinat,
peccatores autem, inquantum peccatores sunt, non fa-
cit, sed ordinat tantum. Ipso ergo faciente, pulchra
sunt singula, & ipso ordinante, pulchra sunt om-
nia.

Certum